

Talemanuskript til brug for besvarelse af samrådsspørgsmål K-M i TRU om indkøb af materialer til infrastrukturprojekter. **Det talte ord gælder.**

Indledning

Tak for spørgsmålene. Jeg vil besvare dem et ad gangen.

Samrådsspørgsmål K

Vil ministeren redegøre for, hvordan det sikres, at de virksomheder, som arbejder på eller leverer materiale til større danske anlægsarbejder, opfylder kravene til miljø- og arbejdsmiljøregler m.v.? Der ønskes herunder redegjort for,

- a) hvorvidt proceduren er ændret siden opførelsen af Storebæltsbroen,
- b) hvorledes krav til miljø og arbejdsmiljø håndhæves, og
- c) hvorledes det sikres, at vinderen af et udbud ikke holder prisen nede ved at undgå at leve op til miljø- og arbejdsmiljøkrav m.v.

Der henvises til artiklen på fyens.dk den 24. september 2018 ”Kræver redegørelse og vil have minister i samråd: - Storebælt-sag er en skandale” samt reportagen hos TV2 Fyn og Avisen Danmark ”Stålkatastrofen bag Storebæltsbroen”.

Svar på samrådsspørgsmål K:

Vejdirektoratets anlægsarbejder bliver generelt udbudt som samlede opgaver inklusive indkøb af materialer. Vejdirektoratet har oftest ikke kontakt til materiale-leverandørerne. Det vil her være entreprenøren, der indkøber materialerne fra sine underleverandører.

I enkelte tilfælde køber Vejdirektoratet selv materialer og stiller disse til rådighed for entreprenøren som en såkaldt

bygherreleverance. Eksempelvis er skinnerne til den nye Storstrømsbro en bygherreleverance.

Entreprenørerne skal allerede i deres tilbud til Vejdirektoratet erklære, at der i tilbuddet er taget hensyn til gældende forpligtigelser inden for det miljø-, social- og arbejdsretlige område. Erklæringen skal ske med entreprenørens underskrift – en såkaldt tro- og loveerklæring. Uden denne erklæring afviser Vejdirektoratet tilbuddet.

Endelig stiller Vejdirektoratet krav om overholdelse af miljølovgivning, herunder vilkår, der udspringer af VVM-undersøgelser og arbejdsmiljølovgivning. Endvidere fører Vejdirektoratet tilsyn, der sikrer, at entreprenøren overholder lovgivningen.

Banedanmark stiller krav til entreprenørerne om miljøforhold. Således kræver Banedanmark, og jeg citerer, ”...at de leverede ydelser og dele heraf er produceret under forhold, hvor det generelle princip om retten til et sikkert og sundt arbejdsmiljø er overholdt, således som dette princip bl.a. har fundet udtryk i ILO konvention nr. 155.”

For at understrege betydningen af gode miljø- og arbejdsmiljøforhold, har Banedanmark indsat en hensigts-

erklæring med følgende ordlyd: ”*Entreprenøren bør generelt støtte en forsigtighedstilgang til miljømæssige udfordringer, tage initiativ til at fremme en større miljømæssig ansvarlighed og tilskynde udvikling og spredning af miljøvenlige teknologier. Der sigtes hermed særligt til, at entreprenøren ved produktion og levering af de af entreprisekontrakten omfattede ydelser og inden for denne kontrakts rammer på god vis søger at forebygge og bekæmpe forurening af luft, vand, jord og undergrund samt vibrations- og støjulemper, at anvende hygiejnisk begrundede processer af betydning for miljøet og for mennesker, at begrænse anvendelse og spild af råstoffer og andre ressourcer, at fremme anvendelsen af renere teknologi samt at fremme genanvendelse og begrænse problemer i forbindelse med affaldsbortskaffelse. Der lægges vægt på, hvad der er opnåeligt ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, herunder mindre forurenende råvarer, processer og anlæg og de bedst muligt forureningsbekæmpende foranstaltninger.*”

For så vidt angår delspørgsmål a), om proceduren er ændret siden opførelsen af den faste forbindelse over Storebælt, kan jeg bekræfte, at proceduren er ændret. Lovgivningen, der regulerer udbudsproceduren, er ændret med udbudsloven, der trådte i kraft 1. januar 2016.

Efter lovens § 169, stk. 3, er der, og jeg citerer, ”*pligt til at afvise et tilbud, når tilbuddet er unormalt lavt, fordi tilbudsgiveren eller dennes underleverandør har tilsidesat gældende forpligtelser inden for det miljø-, social- og arbejdsretlige område i henhold til EU-retten, national lovgivning eller kollektive aftaler eller i henhold til de miljø-, social- og arbejdsretlige forpligtelser, der er afledt af konventionerne, der er nævnt i bilag X til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU af 26. februar 2014 om offentlige udbud og om ophævelse af direktiv 2004/18/EF (EU-Tidende 2014, nr. L 94, side 65).*”

Ligeledes er udbudsreglerne blevet ændret således, at ordregiver efter de frivillige udelukkelsesgrunde (§ 137, stk. 1, nr. 1) kan udelukke en tilbudsgiver, der har tilsidesat gældende forpligtelser inden for det miljømæssige, sociale og arbejdsretlige område.

I henhold til proportionalitetsprincippet vil alene overtrædelser af en vis væsentlighed eller gentagne overtrædelser kunne begrunde udelukkelse. Det er ordregiveren, der har bevisbyrden for, at ansøgeren eller tilbudsgiveren har tilsidesat gældende forpligtelser.

For så vidt angår delspørgsmål b) om, hvorledes krav til miljø og arbejdsmiljø håndhæves, kan jeg oplyse, at miljø- og arbejdsmiljøregler er nationalt fastsat på baggrund af EU-regler. Der føres tilsyn med overholdelsen nationalt af de relevante myndigheder i de enkelte EU-lande.

Vejdirektoratet fører tilsyn med miljø- og arbejdsmiljøbestemmelser på Vejdirektoratets egne danske byggepladser, hvorimod Vejdirektoratet ikke fører tilsyn med overholdelse af lovgivningen uden for Danmark.

På Vejdirektoratets projekter skal entreprenøren i øvrigt levere dokumentation for, at de leverede materialer lever op til kontraktens kvalitetskrav. Vejdirektoratet undersøger herefter, om kvalitetskravene er dokumenteret opfyldt, før leverancerne kan godkendes.

Banedanmark håndhæver krav til miljø og arbejdsmiljø ved at støtte ret på de opstillede vilkår, hvor det fremgår, og jeg citerer, *”Entreprenøren er ved opfyldelsen af entreprisekontrakten forpligtet til at medvirke til at værne om natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskets livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og plantelivet.”*

Kan entreprenøren ikke leve op til sit miljømæssige ansvar, er den leverede ydelse behæftet med en mangel. For eksempel fremgår det af de af Banedanmark stillede betingelser, og jeg citerer, ”*Entreprenøren er forpligtet til at opbevare kopier af relevante miljøgodkendelser*”. Ved leverancen anmodes om relevante miljøgodkendelser.

Kan entreprenøren ikke levere disse, er der en mangel ved den leverede ydelse. Mangler kan sanktioneres på forskellig vis. Der kan være tale om afhjælpning, forholdsmæssigt afslag mv. I særligt grove tilfælde kan der være tale om misligholdelse, og kontrakten kan opsiges.

Til delspørgsmål c) om, hvorledes det sikres, at vinderen af et udbud ikke holder prisen nede ved at undgå at leve op til miljø- og arbejdsmiljøkrav mv., skal jeg igen henviser til, at der er pligt til at afvise tilbud, der er unormalt lave, efter udbudslovens § 169, stk. 3.

Banedanmark forhindrer, at vinderen af et udbud ikke holder prisen nede ved at undgå at leve op til miljø- og arbejdsmiljøkrav mv. på den måde, at det i aftalegrundlaget fremgår, at miljøforhold tillægges betydning, og at det kan sanktioneres. Dermed sendes et tydeligt signal til markedet om miljømæssig ansvarlighed. Det skal bemærkes, at det er

underordnet, om arbejdet eller leverancen udføres af entreprenøren selv eller ved anvendelse af underentreprenører.

Samrådsspørgsmål L:

Vil ministeren redegøre for, hvilke EU-regler der gælder i forhold til dels at sikre, at produktion af stål m.v. lever op til miljøkrav og dels i forhold til at sikre, at materialer, der indkøbes til anlægsarbejder fra ét EU-land til et andet EU-land, lever op til diverse krav, samt hvorledes de førnævnte regler håndhæves? Der henvises til artiklen på fyens.dk den 24. september 2018 ”Kræver redegørelse og vil have minister i samråd: - Storebælt-sag er en skandale samt reportagen hos TV2 Fyn og Avisen Danmark Stålkatastrofen bag Storebæltsbroen”.

Svar på samrådsspørgsmål L:

Miljø- og arbejdsmiljøregler er nationalt fastsat på baggrund af EU-regler, og de påses og håndhæves nationalt af de relevante myndigheder i de enkelte EU-lande.

Herudover rummer udbudsloven som nævnt regler om frivillige udelukkelsesgrunde, der gør det muligt at udelukke tilbudsgivere, hvis ordregiveren kan påvise, at den pågældende tilbudsgiver har overtrådt miljøreglerne i en eller flere medlemsstater.

Som nævnt tidligere fremgår det af udbudslovens § 169, stk. 3, at der er pligt til at afvise et tilbud, når tilbuddet er unormalt lavt, fordi tilbudsgiveren eller underleverandører har tilsidesat

gældende forpligtelser inden for det miljø-, social- og arbejdsretlige område.

Samrådsspørgsmål M:

Hvilke initiativer vil ministeren iværksætte, på både nationalt plan og på EU-niveau, for at sikre, at indkøbt materiale til større anlægsarbejder fremover med sikkerhed lever op til miljø- og arbejdsmiljølovgivning? Der henvises til artiklen på fyens.dk den 24. september 2018 ”Kræver redegørelse og vil have minister i samråd: - Storebælt-sag er en skandale” samt reportagen hos TV2 Fyn og Avisen Danmark ”Stålkatastrofen bag Storebæltsbroen”.

Svar på samrådsspørgsmål M:

Som jeg har været inde på tidligere, er det de enkelte medlemslandes ansvar at sikre, at produktionen af materialer lever op til miljø- og arbejdsmiljølovgivningen.

I tillæg hertil er ordregiveren forpligtet til at afvise et tilbud, hvis det er unormalt lavt, fordi tilbudsgiveren eller underleverandører har tilsidesat gældende forpligtelser inden for det miljø-, social- og arbejdsretlige område.

Disse to elementer gør til sammen, at jeg mener, vi i dag har de nødvendige redskaber til at sikre, at dansk infrastruktur etableres på forsvarlig vis i forhold til bl.a. miljø.

Et særligt tilfælde er Femern Bælt-forbindelsen, der som bekendt er et internationalt projekt. Her sætter man ind med ekstra tilsyn.

Femern A/S har etableret et system, der sikrer, at indkøbte materialer lever op til miljø- og arbejdsmiljøreglerne. Selskabet fører løbende tilsyn med og kontrollerer, at entreprenørernes arbejde lever op til de betingelser, der er fastlagt i kontrakterne.

Der er en fast og formaliseret mødestruktur med entreprenørerne, hvor udeståender kan bringes frem, og der kan eksempelvis kræves yderligere dokumentation for, at arbejdet er udført efter kravene. Hvis der konstateres misforhold, der ikke bringes i orden ved hverken selskabets løbende tilsyn eller på efterfølgende møder, giver kontrakterne selskabet mulighed for at iværksætte en række konkrete og robuste sanktioner over for entreprenørerne.

Det er klarlagt i kontrakterne, at det er totalentreprenørerne, der bærer ansvaret for, at kontrakter, lovgivning og relevante konventioner overholdes. Femern A/S har ansvaret for at kontrollere, overvåge og udføre kvalitetskontrol af totalentreprenørerne.

Totalentreprenørerne er kontraktligt forpligtede til at sikre, at deres underentreprenører overholder samme krav, som de selv er pålagt. Det kontrollerer Femern A/S systematisk.

Totalentreprenørerne skal løbende informere og beskrive over for Femern A/S, hvorledes de vil opfylde de krav, der er stillet i kontrakterne. Det gøres blandt andet ved at beskrive, hvorledes de vil udføre og dokumentere egenkontrol af arbejdet, herunder ved at udføre kvalitetskontroller af eget og underentreprenørernes arbejde. Femern A/S vil løbende kunne stille krav til totalentreprenørerne om yderligere dokumentation.

I henhold til kontrakterne er det totalentreprenørernes forpligtelse at sørge for, at alle underentreprenører og underleverandører på ethvert tidspunkt overholder de krav, som Femern A/S har opstillet. Totalentreprenørerne vil derfor løbende skulle dokumentere over for selskabet, at de kontraktmæssige og lovgivningsmæssige krav er overholdt – også hos underleverandører. Femern A/S vil endvidere foretage risikobaserede kontroller hos både totalentreprenører og deres underentreprenører og underleverandører.

En del af arbejdet i forbindelse med Femern Bælt-projektet forventes udført på produktionssteder uden for Danmark og

Tyskland. For sådanne arbejder gælder, at alle total-entreprenører og underentreprenører, uanset hvor i verden arbejdet udføres, skal leve op til principperne i FN's Global Compact.

Femern A/S har som bygherre adgang til at tilbageholde betalinger, hvis arbejdet af totalentreprenøren eller dennes underentreprenører ikke er udført i overensstemmelse med kontraktens krav. Ved overtrædelser har Femern A/S mulighed for at tilbageholde betalinger til entreprenørerne, anvende kontrakternes bodsbestemmelser eller i yderste konsekvens at ophæve de pågældende kontrakter ved gentagne, alvorlige overtrædelser.